

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE GROENDREEF 41 TE AALTER

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 602

Rapport opgemaakt door: Tine Van denhaute

Derbystraat 51

9051 Gent

december 2017

Dossiernr. 23078.R.01

Projectcode: 2017L204

Gent

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief van het bedrijfsterrein te Aalter aan de Groendreef 41.

Auteur

Tine Van denhaute

Projectnummer

- 23078 (intern)
- 2017L204 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Gent, september 2017

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 602

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	22/12/2017	Interne draft
v1	22/12/2017	Externe draft / definitieve versie
v2	22/12/2017	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Jan Coenaerts
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
Director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Verslag van Resultaten	6
1	Inleiding (beschrijvend gedeelte)	6
1.1	Thesaurus	6
1.2	Administratieve gegevens	6
1.3	Wettelijk kader	7
1.4	Onderzoeksopdracht	7
2	Aard van de bedreiging	9
2.1	Bestaande toestand	9
2.2	Toekomstige toestand	11
3	Assessmentrapport: Landschappelijke analyse	15
3.1	Topografische situering	15
3.2	Bodemkundige situering	19
4	Assessmentrapport: archeologische voorkennis	25
4.1	Inventaris Bouwkundig Erfgoed	25
4.2	Beschermde monumenten	25
4.3	Beschermde stads- of dorpsgezichten	26
4.4	Centrale archeologische inventaris (CAI)	26
4.5	Cartografische Bronnen	30
4.6	Recente landschapsveranderingen	33
5	Besluit	36
5.1	Samenvatting en inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	36
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening	37
7	Bibliografie	37

LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2016) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).	8
Figuur 2: Huidige situatie met aanduiding van het studiegebied aangeduid op het GRB (rood) (Geopunt 2017).	8
Figuur 3: Terreinfoto met het reeds bestaande gebouw gezien vanaf de Groendreef (opdrachtgever 2017).	9
Figuur 4: Terreinfoto vanaf perceel 82D (opdrachtgever 2017).	10
Figuur 5 : Het grondplan van het bestaande en toekomstige gebouw (opdrachtgever 2017).	12
Figuur 6: De funderingsplannen van het bestaande gebouw (Opdrachtgever 2017).	13
Figuur 7 : Een doorsnede van de geplande werken en de aansluiting van het bestaande op het nieuwe gebouw.	14
Figuur 9: Hoogteprofielen weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017)	16
Figuur 10: Hoogteprofiel noord-zuid (Geopunt 2017)	16
Figuur 11: Hoogteprofiel west-oost (Geopunt 2017)	17
Figuur 12: Digitaal Terreinmodel (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	17
Figuur 13: Hillshade met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	18
Figuur 14: Gedigitaliseerde bodemkaart (1:20.000) met aanduiding van het studiegebied (bron: Geopunt 2017).	19
Figuur 15: Aanduiding van de Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het studiegebied (Geopunt 2017).	20
Figuur 16: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).	21
Figuur 17: Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).	22
Figuur 18: Potentiële bodemerosie weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017)	23
Figuur 19: Bodemgebruikskaart (opname 2001) (Geopunt 2017).	24
Figuur 20: Bouwkundig erfgoed in de nabije omgeving weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017 & Inventaris Bouwkundig Erfgoed)	25
Figuur 21: Overzichtstabel met het bouwkundig erfgoed in de regio.	25
Figuur 22: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 500m van het studiegebied	26
Figuur 23: Overzichtstabel van de CAI-meldingen binnen een straal van 500m van het studiegebied.	27
Figuur 24: Het studiegebied met de bedreigde zone aangeduid op het opgravingsplan (De Clercq en Mortier 2003)	29
Figuur 25: Fricxkaart (1712) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	30
Figuur 26: Ferrariskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	31
Figuur 27: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	32
Figuur 28: Atlas der Buurtwegen (1840) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	33
Figuur 29: Orthofoto (1971-panchromatisch) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	34
Figuur 30: Orthofoto (1979-1990) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)	34
Figuur 31: Orthofoto uit 2000-2003 (middenschalige winteropnamen) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).	35
Figuur 32: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2013-2015) met aanduiding studiegebied (Geopunt 2017)	35

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING (BESCHRIJVEND GEDEELTE)

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Aalter, industrieterrein, ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017L204
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres studiegebied	
- straat + nr.:	Groendreef 41
- postcode :	9880
- fusiegemeente :	Aalter
- land :	België
Lambertcoördinaten X,Y (EPSG:31370)	N: 84330/ 199572 Z: 84308/199387 W: 84231/199457 O: 84405/199467
Kadaster	
- Gemeente :	Aalter
- Afdeling :	3
- Sectie :	H
- Percelen :	81A en 82D
Onderzoekstermijn	December 2017
Thesauri	Bureauonderzoek, Aalter, industrieterrein, ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen

1.3 WETTELIJK KADER

Dit onderzoek kwam tot stand naar aanleiding van de uitbreiding van de gebouwen en parking van Vleeswaren De Keyser aan de Groendreef 41 te Aalter. Het studiegebied bevindt zich niet in een archeologische zone. De totale oppervlakte van de werken bedraagt 7.273m².

Volgens het Onroerend Erfgoeddecreet dient er voor een perceel groter dan 3.000m² en/of een bodemingreep groter dan 1.000 m² buiten een archeologische zone, voorafgaand aan een bouwvergunning een archeologienota te worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). De geplande werken zullen plaatsvinden op een terrein waar reeds een archeologisch onderzoek gebeurd is. Bijgevolg is er geen potentieel tot kennisvermeerdering meer mogelijk.

1.4 ONDERZOEKSOPDRACHT

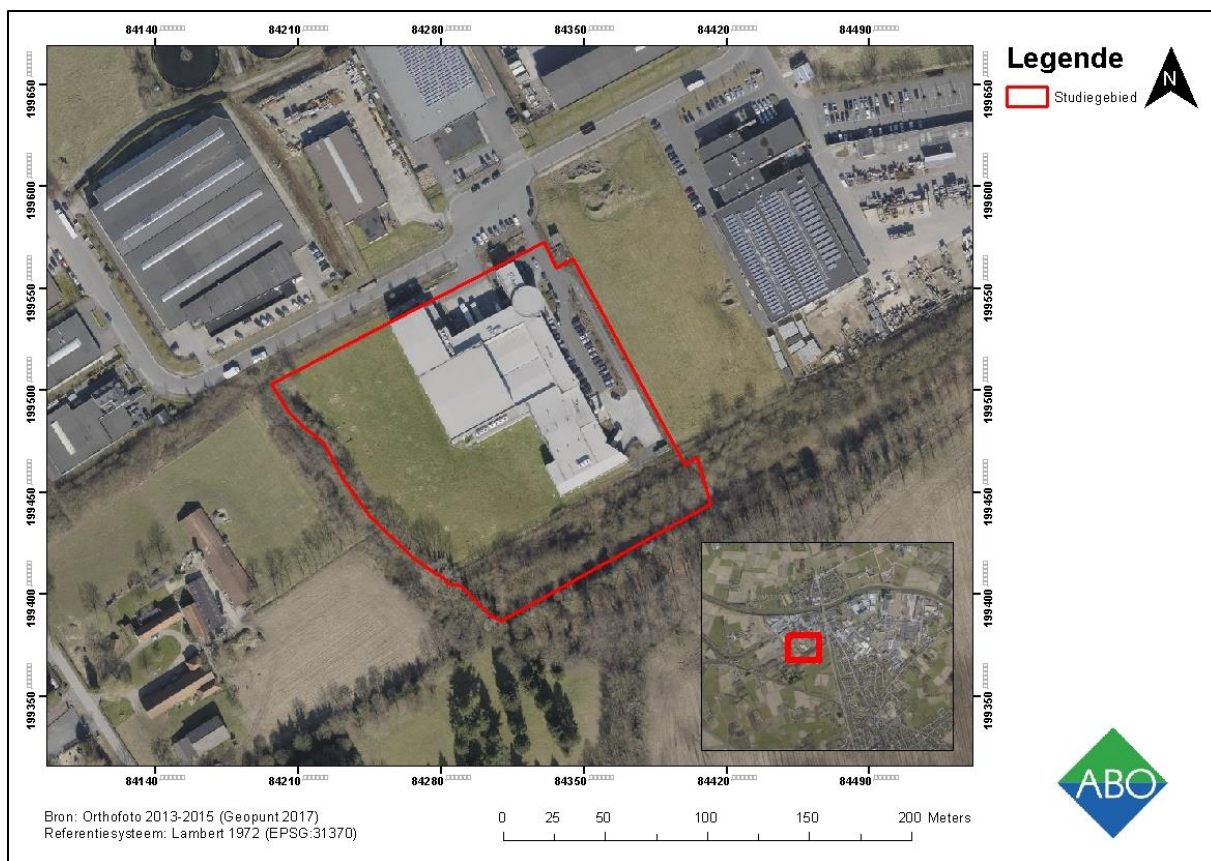
Het onderzoek heeft drie doelen. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten. De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek; in situ bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4.1 GEPLANDE WERKEN

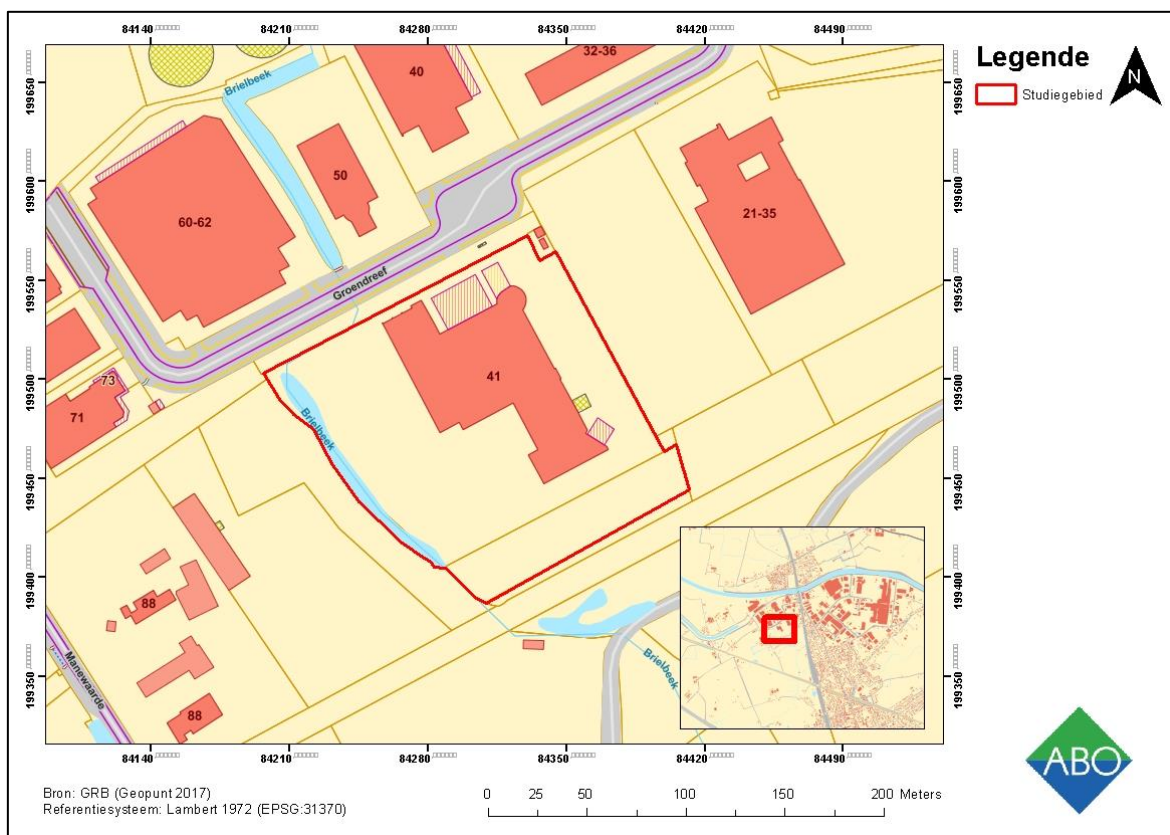
Naar aanleiding van de geplande werken en bodemingrepen ter hoogte van de Groendreef 41 te Aalter (percelen 81A, 82D en 82F) heeft ABO nv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van de opmaak van een archeologienota. Bij de geplande werken zijn immers graafwerken gepland waarbij het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief kan verstoord worden. Dit zal verder besproken worden in hoofdstuk 2.

1.4.2 AFBAKENING STUDIEGEBIED

De afbakening van het studiegebied stemt overeen met de perceelgrenzen van de percelen 81A en 82D, 82F. Het bestaande gebouw zal worden uitgebreid en op de rest van het terrein zullen parkeerplaatsen en een laad- en loskade aangelegd worden.

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2016) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).

Figuur 2: Huidige situatie met aanduiding van het studiegebied aangeduid op het GRB (rood) (Geopunt 2017).

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 BESTAANDE TOESTAND

Het studiegebied is gelegen op ongeveer 2km ten noorden van de dorpskern van Aalter, in het industrieterrein Langevoorde. In 2000 hebben bouwwerken plaatsgevonden op het terrein. Hierbij werd het reeds bestaande gebouw opgericht. Het gebouw werd voorzien van paalfunderingen met een uitgraving tot -5m-mv en. De bestaande parking en laad-en loskade heeft een verharding van ongeveer een halve meter diep.

Figuur 3: Terreinfooto met het reeds bestaande gebouw gezien vanaf de Groendreef (opdrachtgever 2017).

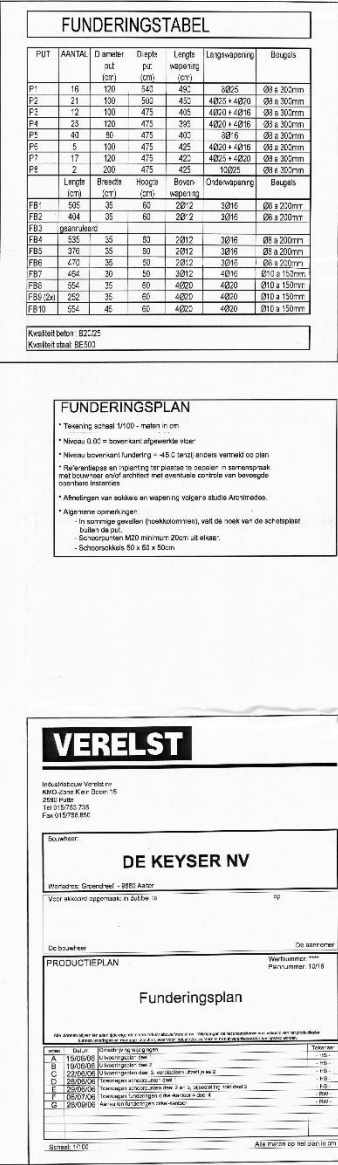

Figuur 4: Terreinfoto vanaf perceel 82D (opdrachtgever 2017).

2.2 TOEKOMSTIGE TOESTAND

In de toekomst zal het bestaande gebouw worden uitgebreid met nieuwe stukken aan de achterzijde en beide zijgevels. Ook zullen er 3 nieuwe laadkaden en twee parkingzones bijkomen.

Het bestaande gebouw berust op paalfunderingen die tot -5m-mv diep gaan (figuur 6). De nieuwe gebouwen zullen naadloos aansluiten op het bestaande gebouw en dus op dezelfde manier gefundeerd worden. Ook hier zal dus tot maximaal tot -5m-mv diep gegaan worden. Voor de nieuwe parkeerzones en laadkaden zal tot -0.5m-mv diep gegaan worden. De inplanting van deze zones is te zien op de weergave van het toekomstige grondplan (figuur 5).

Figuur 6: De funderingsplannen van het bestaande gebouw (Opdrachtgever 2017).

GDesign
Architekten

©Design: Architekten Bode
Landschaftsplanung 276 / 2008 Kassel / 132 76 45 34 38 / 030 360101 / 132 731 / www.bodearchitekten.de
MVGesamtheitPubl.002 207 14813746 De Faser Type POP 14040308-00147 473A/7713 Archetype

Figuur 7 : Een doorsnede van de geplande werken en de aansluiting van het bestaande op het nieuwe gebouw.

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

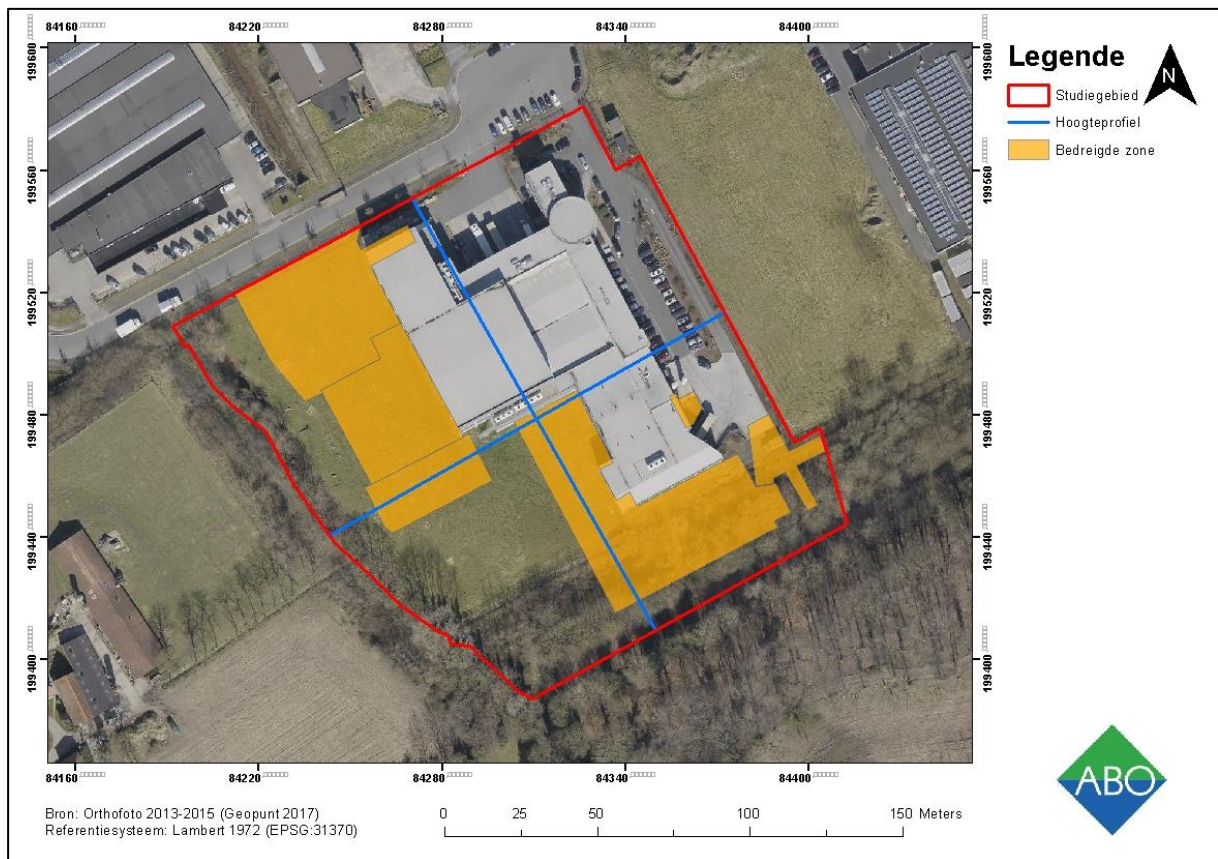
Het studiegebied is gelegen ten noorden van het dorpscentrum van Aalter en ten zuiden van het kanaal Gent-Brugge. Ten oosten van het studiegebied loopt de gewestweg N44. De Brielbeek bevindt zich binnen het onderzochte gebied aan de westzijde. Het gebied bevindt zich op het industrieterrein Aalter-Langevoorde dat in 2000 aangelegd werd.

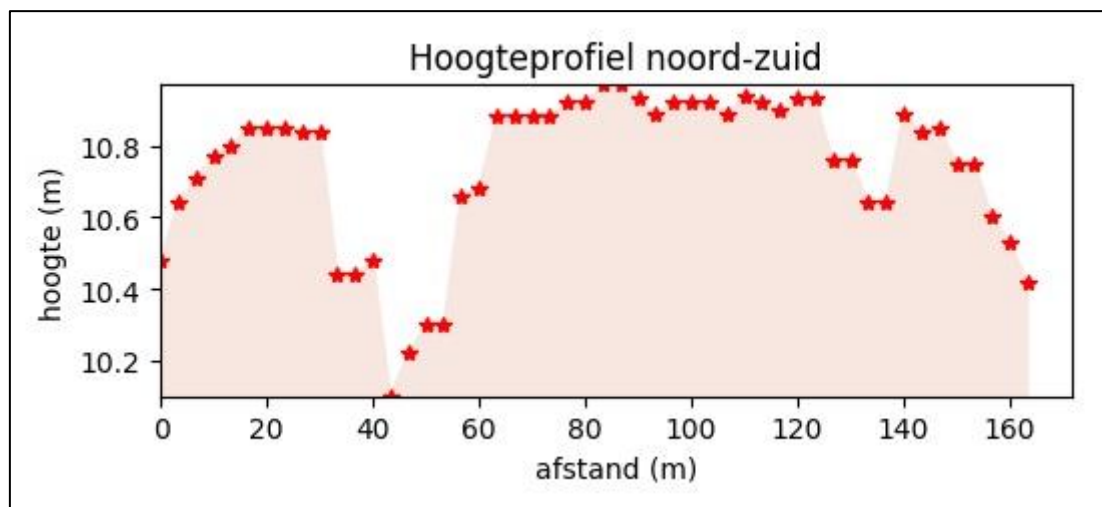
Figuur 8: Details topografische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

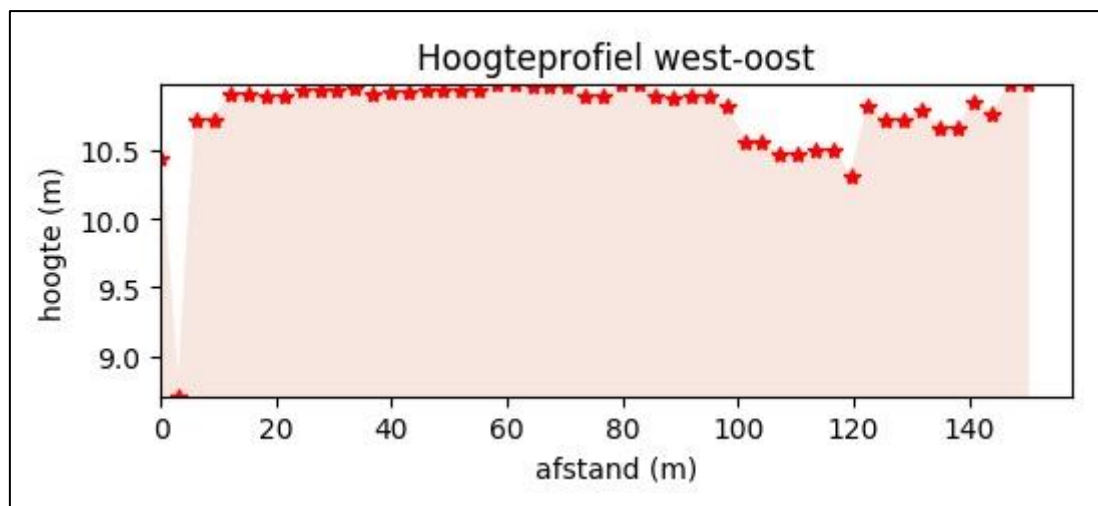
Het terrein is vrij vlak, met uitzondering van de lager gelegen Brielbeek die zich in het westen van het studiegebied bevindt. De TAW-waarden schommelen tussen 10.5 à 10.8mTAW. Op het Digitaal Terrein Model (DTM) zien we dat het studiegebied zich in iets lagere gelegen zone bevindt ten opzichte van de nabije omgeving. Als we iets ruimer kijken zien we dat het gebied zich net aan de rand van een hoger gelegen gebied bevindt.

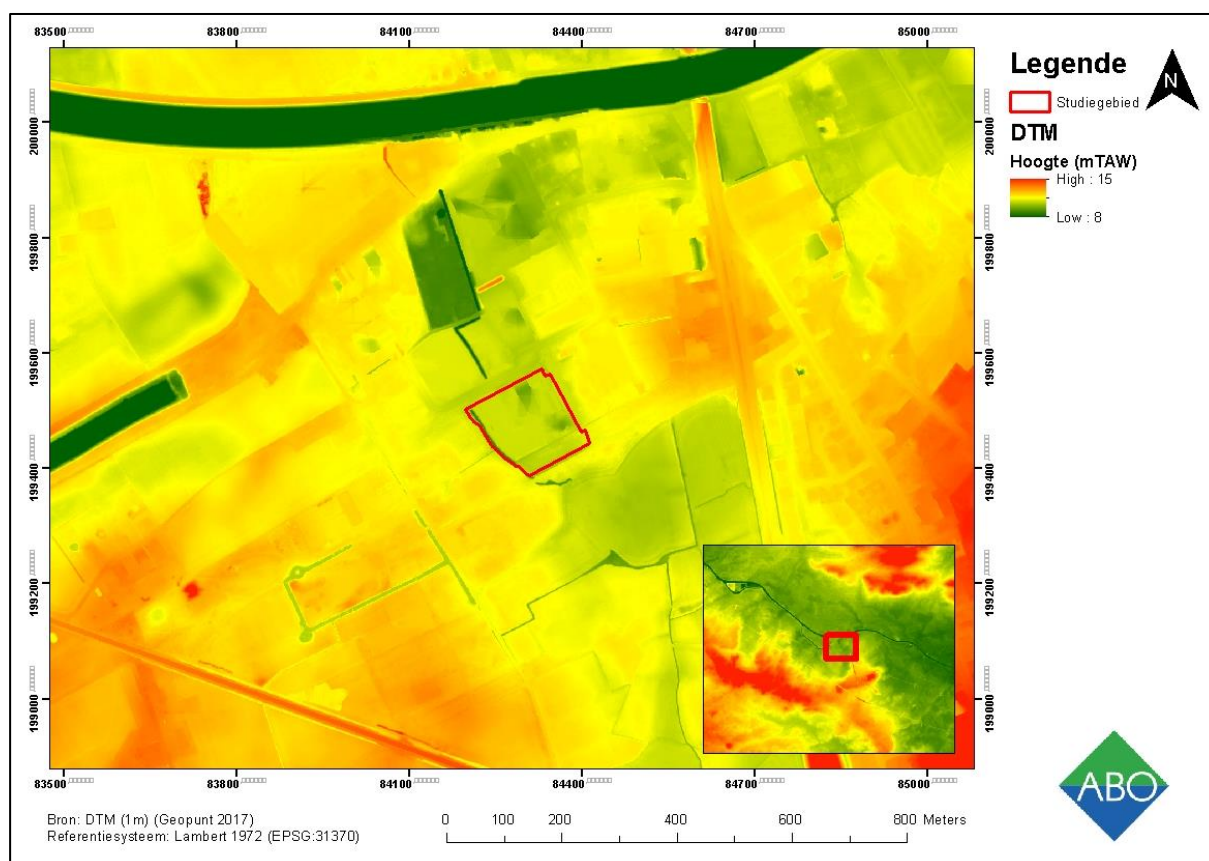
Figuur 9: Hoogteprofielen weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017)

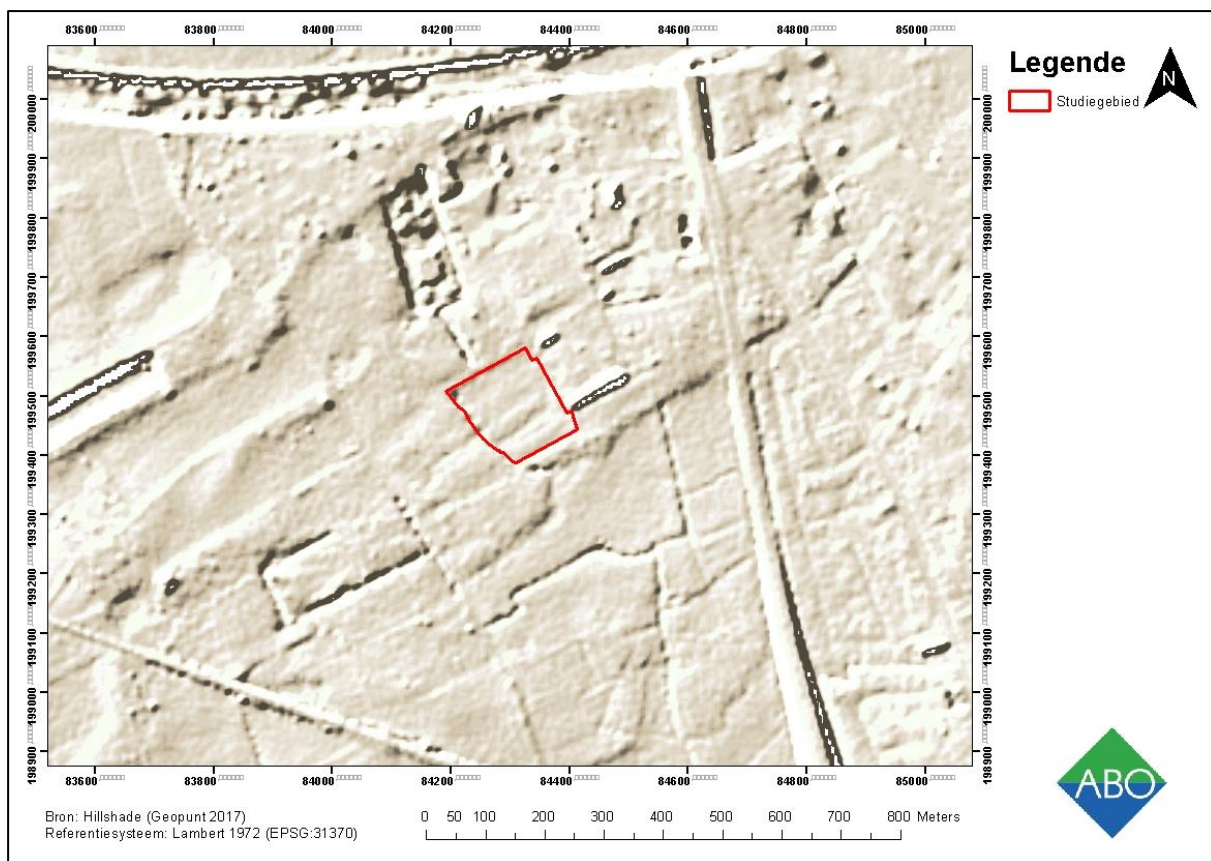
Figuur 10: Hoogteprofiel noord-zuid (Geopunt 2017)

Figuur 11: Hoogteprofiel west-oost (Geopunt 2017)

Figuur 12: Digitaal Terreinmodel (1m) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

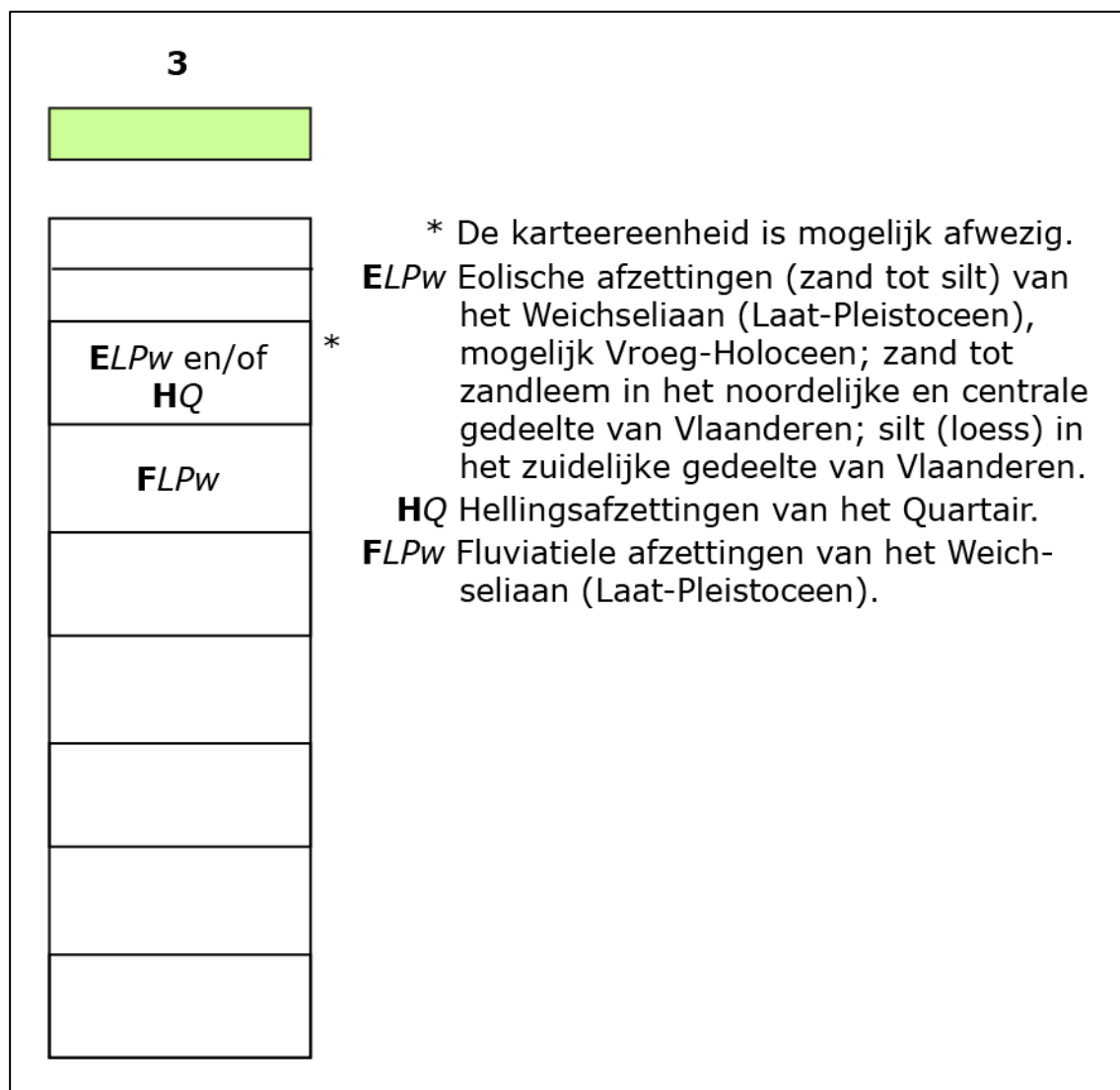
Figuur 13: Hillshade met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

3.2.2 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

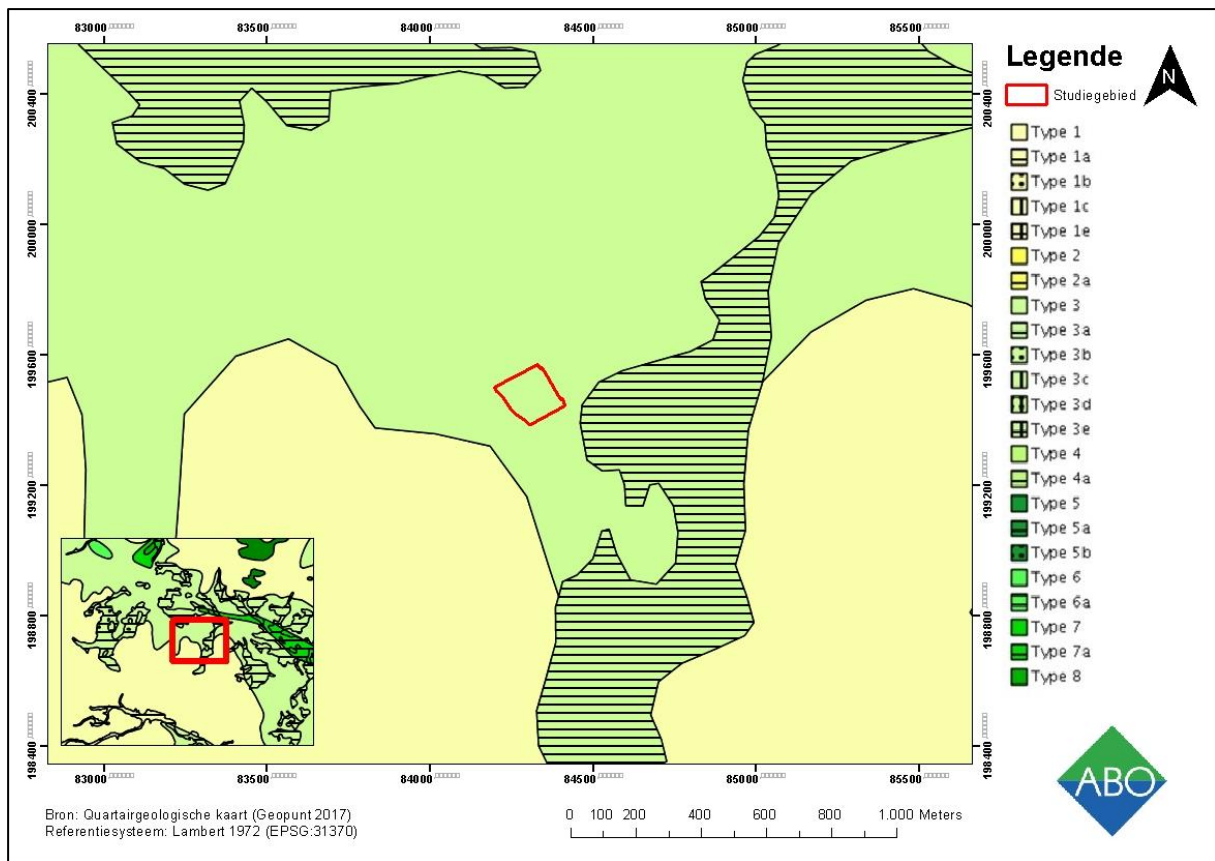
Uit deze kaart valt af te leiden dat het gebied zich bevindt in een Quartairgeologische sequentie type 3 (figuur 7). De onderste laag (**FLPw**) bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Hierboven is een laag met **ELPw** en/of **HQ** met enerzijds Eolische afzettingen uit het Weichseliaan mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem in Noord- en Centraal-Vlaanderen), anderzijds om hellingsafzettingen uit het Quartair.

Figuur 8 duidt het studiegebied aan op de Quartairgeologische kaart.

Figuur 15: Aanduiding van de Quartairgeologische sequentie ter hoogte van het studiegebied (Geopunt 2017).

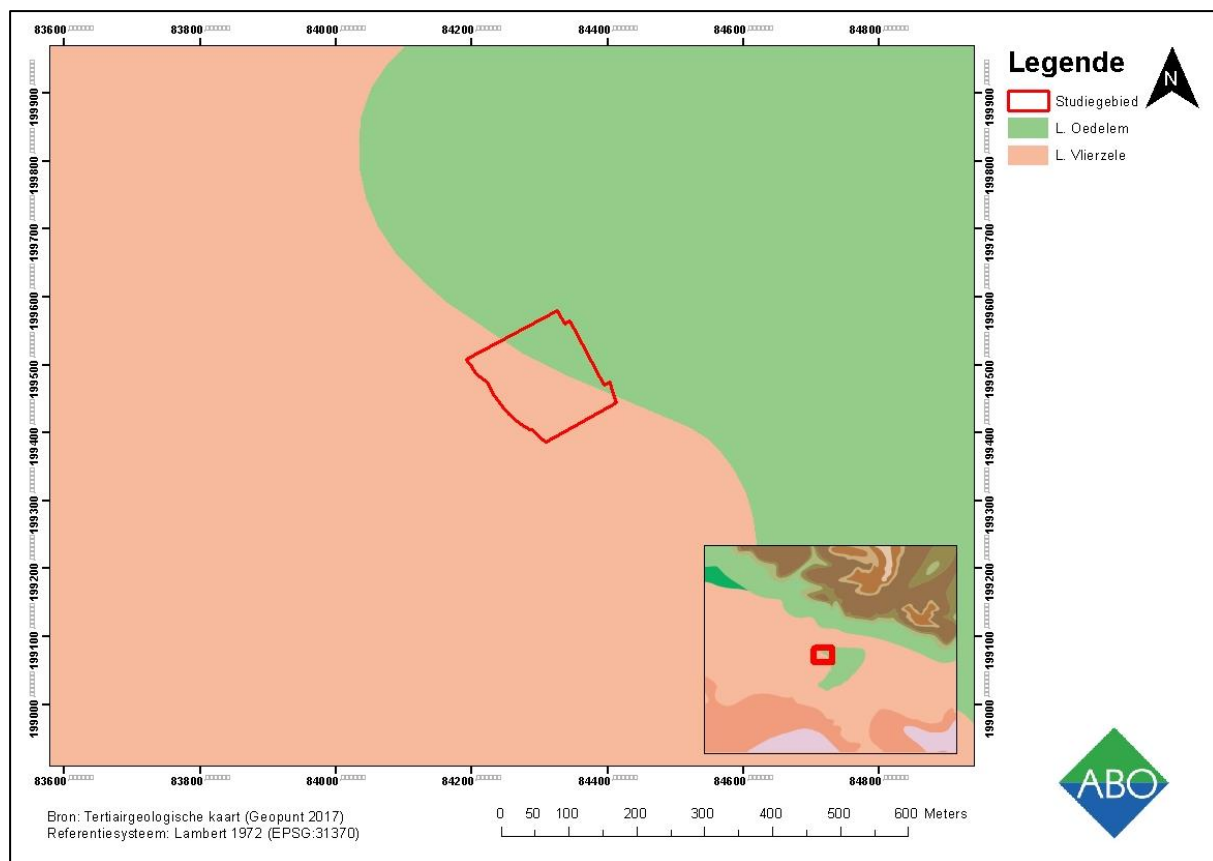

Figuur 16: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).

3.2.3 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

Op deze kaart zien we dat het grootste deel van het gebied deel uitmaakt van de Formatie van Gentbrugge met als verdere onderverdeling dat het een Lid van Vlierzele betreft (figuur 9). Deze formatie bestaat uit mariene klei, silt- en zandlagen, afgezet in de zee die het noorden van België bedekte tijdens het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen). Bij het Lid van Vlierzele gaat het om groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend, plaatselijk dunne zandsteenbankjes dat glauconiethoudend en glimmerhoudend is.

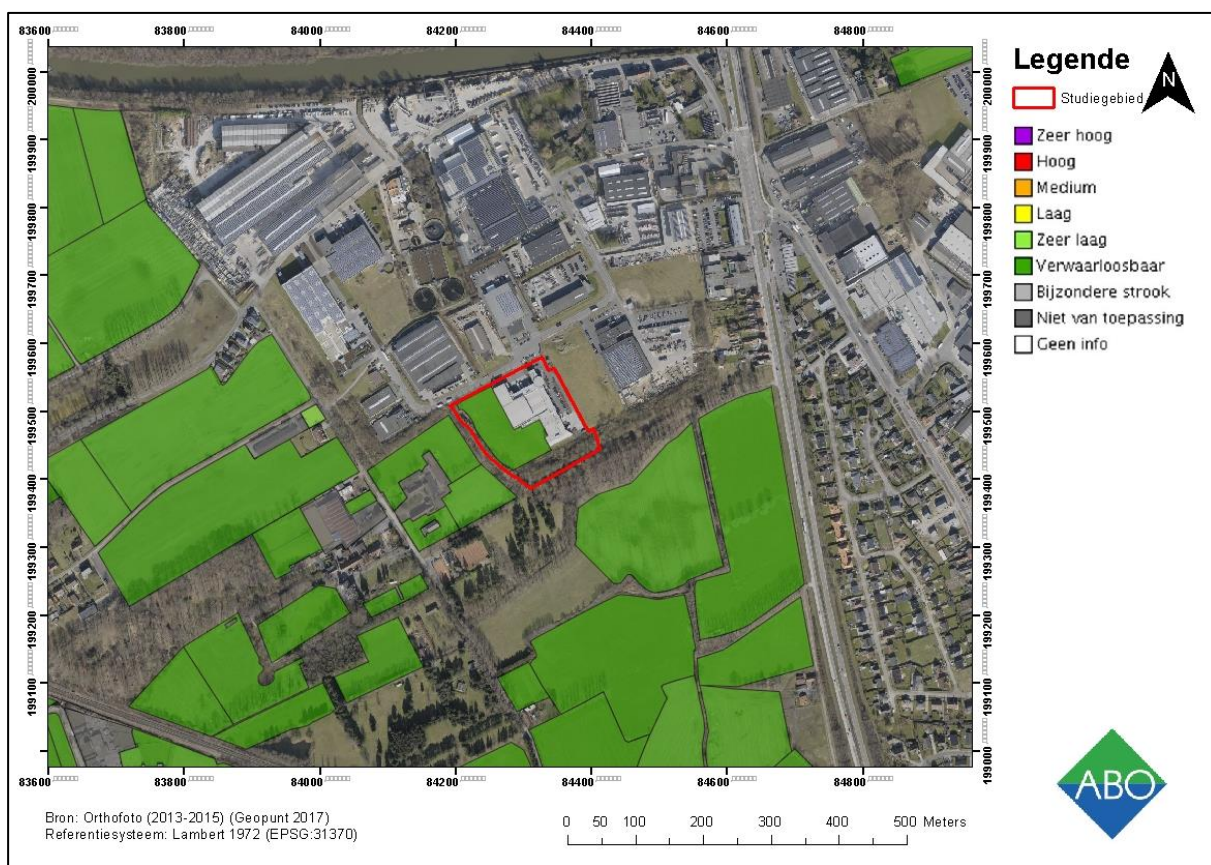
De noordoostelijke hoek van het studiegebied maakt deel uit van de Formatie van Aalter met een verdere onderverdeling als Lid van Oedelem. Deze formatie bestaat uit mariene kleien en zanden, afgezet in de zee die het noorden en midden van België bedekte tijdens het Eoceen. Bij deze onderverdeling betreft het donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn zand, kleiige eenheden en kalkzandsteenbanken. De grond is kalkhoudend met schelpen (soms zeer veel) o.a. *Cardita*, *Turritella* en *Venericardia planicosta*.

Figuur 17: Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).

3.2.4 BODEMEROSIE

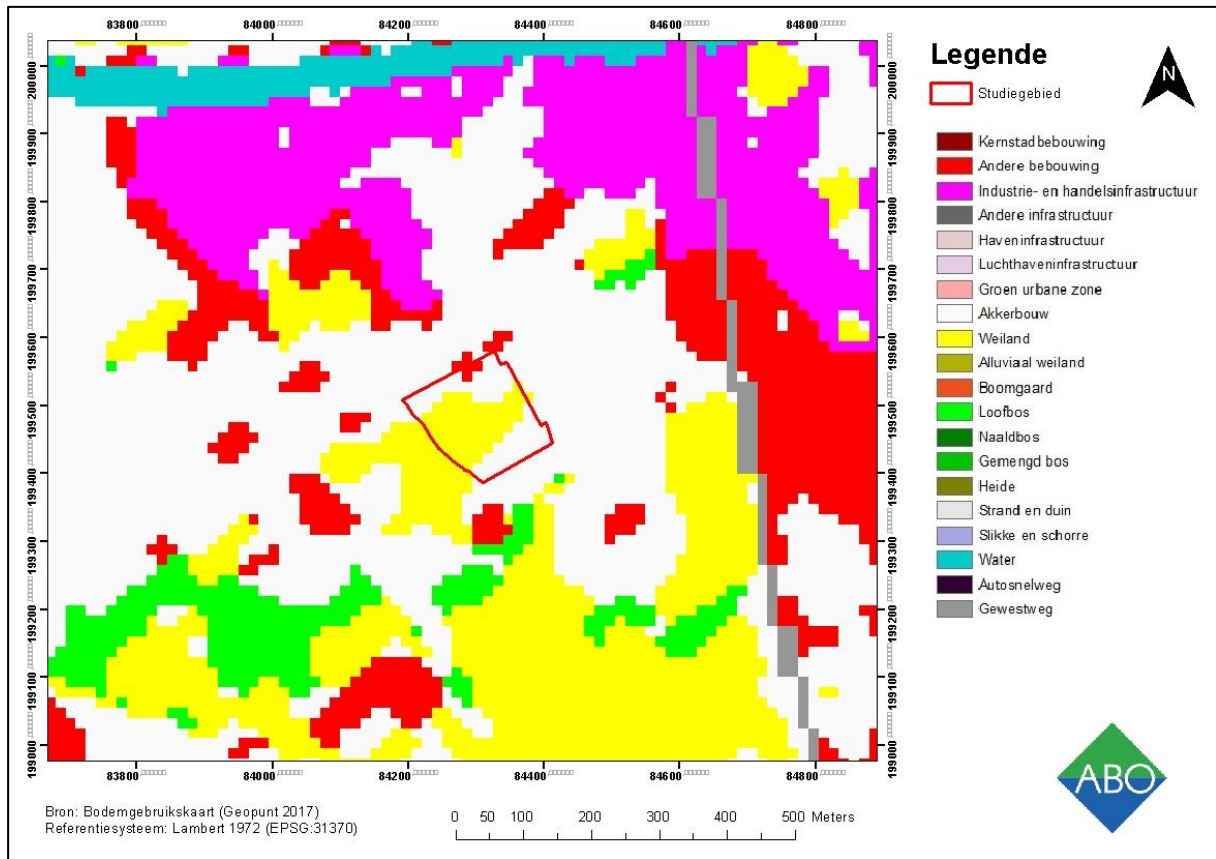
De potentiële bodemerrosie van het terrein is verwaarloosbaar. Bijgevolg is de bewaringstoestand van het bodemarchief mogelijk goed.

Figuur 18: Potentiële bodemerrosie weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017)

3.2.5 BODEMGEBRUIK

Het bodemgebruik ter hoogte van het perceel is weergegeven als weiland. De opname dateert echter uit 2001, voor de aanleg van de industriezone Aalter-Langevoorde. In het noorden van het kaartbeeld is reeds industriezone gelegen langs het Kanaal Gent-Oostende. Het onbebouwde deel van het studiegebied – waar de geplande werk op zullen plaatsvinden – bestaat echter nog steeds uit weiland. Het overige deel van het studiegebied is ingenomen door een industriegebouw.

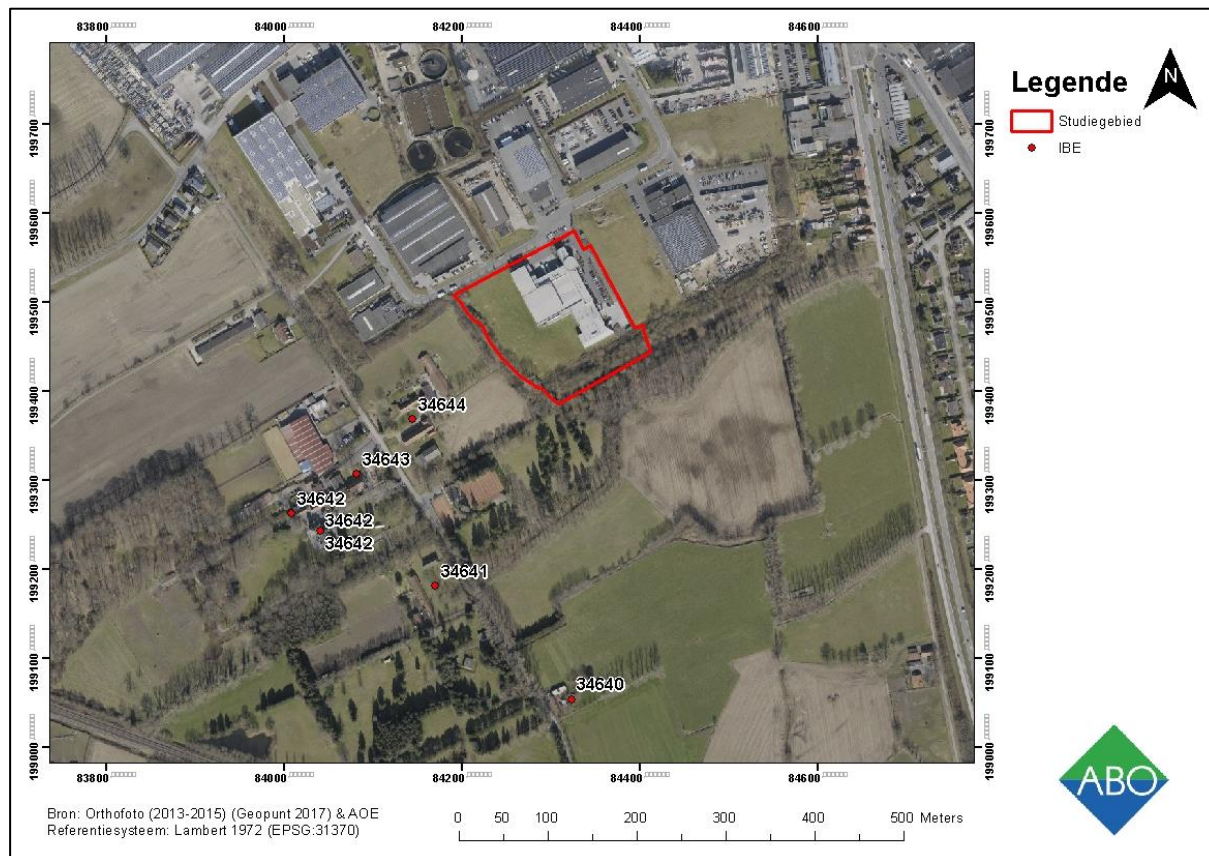

Figuur 19: Bodemgebruikskartaal (opname 2001) (Geopunt 2017)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED

Het bouwkundig erfgoed is steeds te dateren in de 18de-19de eeuw. Het betreft woningen en hoeves.

Figuur 20: Bouwkundig erfgoed in de nabije omgeving weergegeven op een orthofoto (2013-2015) (Geopunt 2017 & Inventaris Bouwkundig Erfgoed)

ID	Omschrijving	Datering
34640	Tweegezinswoning	19 ^{de} eeuw
34641	Hoeve Mannegaarde	Eind 18 ^{de} – 19 ^{de} eeuw
34642	Landhuis Nobelstede	Eind 18 ^{de} – 19 ^{de} eeuw
34643	Hoeve	18 ^{de} eeuw
34644	Hoeve met losse bestanddelen	18 ^{de} eeuw

Figuur 21: Overzichtstabel met het bouwkundig erfgoed in de regio.

4.2 BESCHERMDE MONUMENTEN

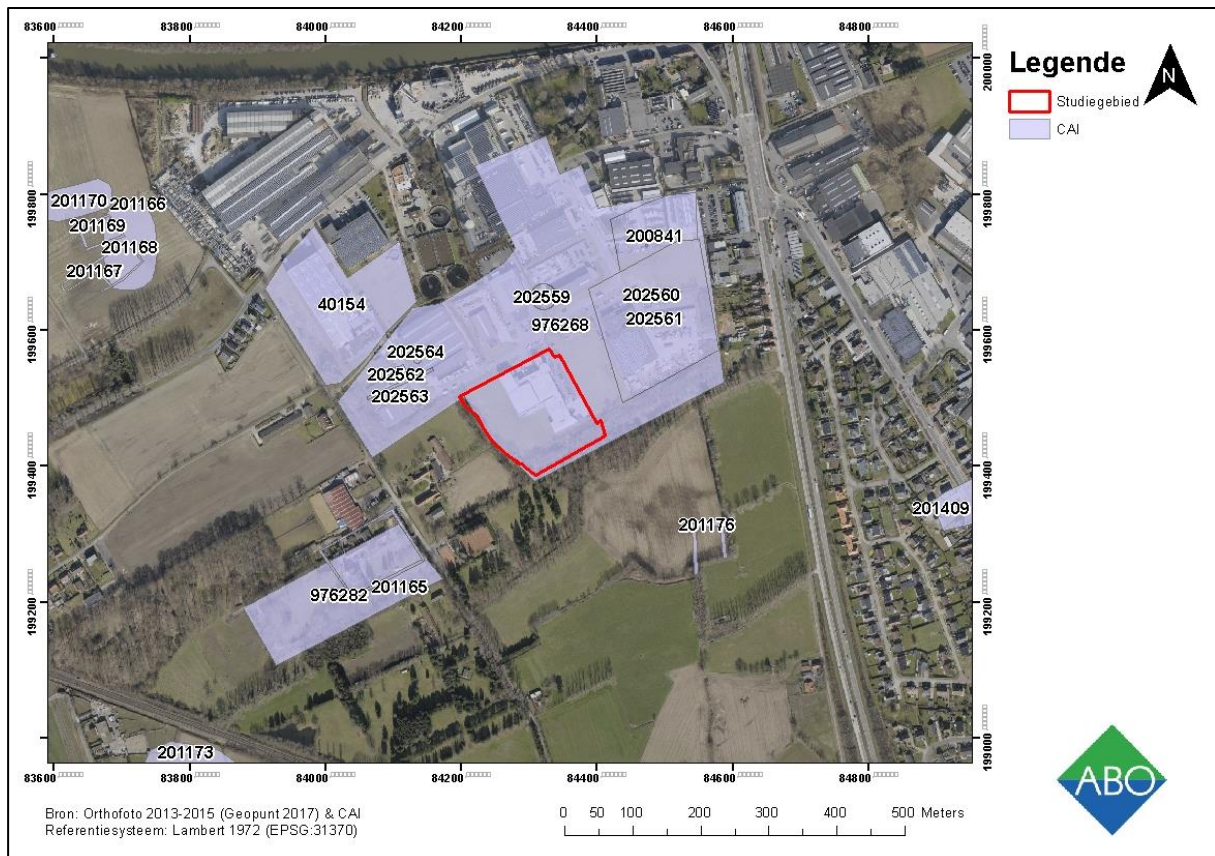
Er zijn geen beschermde monumenten in de nabije omgeving (< 1km.)

4.3 BESCHERMDE STADS- OF DORPSGEZICHTEN

Er zijn geen beschermde stads- of dorpsgezichten in de nabije omgeving (< 1km).

4.4 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Het studiegebied valt binnen de geografische afbakening van een melding in de CAI. Het gaat hier om de melding met ID 976268. Het industrieterrein Aalter-Langevoorde waar het studiegebied deel van uitmaakt werd in 1999 archeologisch onderzocht waarbij resten uit meerdere periodes werden aangetroffen (De Clercq & Mortier, 2003).

Figuur 22: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 500m van het studiegebied

ID	Omschrijving	Datering
202563	gracht	Romeinse tijd
202562	gebouwplattegrond	Romeinse tijd
202564	waterput	Romeinse tijd
976268	nederzettingssporen en grondstofwinning	meerperiodes
202559	nederzettingssporen	Romeinse tijd
202561	nederzettingssporen	middeleeuwen
202560	nederzettingssporen	ijzertijd

40154	grondsporen	metaaltijden
976282	site met walgracht	17 ^{de} eeuw

Figuur 23: Overzichtstabel van de CAI-meldingen binnen een straal van 500m van het studiegebied

○ ID 40154

Naar aanleiding van de aanleg van een industriezone werd in 2008 een opgraving uitgevoerd. Hierbij werden sporen uit de ijzertijd, Romeinse tijd en nieuwe tijd teruggevonden. De ijzertijdsporen bestonden uit een grachtensysteem, een brandrestengraf met een 15-tal scherven en een onvolledige bouwplattegrond. Deze bouwplattegrond is mogelijk van het type Alphen-Ekeren (Eggermont & Clement 2009).

Verder werden twee huisplattegronden uit de Midden-Romeinse tijd aangetroffen. De eerste huisplattegrond bevatte uitstaande nokstaanders en een aantal zware palen in de zijwanden. Het tweede gebouw was rechthoekig en éénschepig van vorm. Daarnaast werden ook grachten aangetroffen, al dan niet met een parallelle greppel of gracht (Eggermont & Clement 2009).

Tot slot werden ook 16de-eeuwse sporen aangetroffen. Het betreft een gracht en enkele kuilen (Eggermont & Clement 2009).

○ ID 976282

De hoeve Nobelstede werd gebouwd in ca. 1630. Vanaf 1773 werd het landgoed vermeld als een luthof. Momenteel is hier een 20ste-eeuws kasteeltje gelegen (Stockman 1980).

○ ID 976268

Naar aanleiding van de aanleg van een industriezone te Langevoorde werden prospecties en opgravingen uitgevoerd onder leiding van Prof. Dr. Wim De Clercq. Het betreft een meerperiodensite met vondsten uit het paleolithicum tot het laat neolithicum en sporen uit de late ijzertijd, Vroeg-Romeinse tijd en volle middeleeuwen (De Clercq & Mortier 2001).

Het lithisch materiaal dat werd teruggevonden bestaat uit een dubbele convergente boordschrabber voor bewerking van dierenhuiden en afslagen uit het midden-paleolithicum. Verder werd ook een pijlpunt uit het laat-neolithicum/vroege bronstijd teruggevonden, alsook enkele residuele vondsten (De Clercq & Mortier 2001). Op basis van luchtfotografie zou er ook een grafheuvel aanwezig zijn in het noordelijk deel van het terrein (Bourgeois et al. 1999).

De oudste sporen zijn te dateren in de late ijzertijd. Het betreft een enclosure met ZO/NW en NO/ZW-oriëntatie. Bij een deel van de gracht werden twee lagen vastgesteld. De bovenste laag was rijk aan houtskool en scherven en bevatte plaatselijk verbrande (menselijke) beenderen. De onderste laag bevatte quasi geen botmateriaal. Bij de menselijke crematieresten werden bijna volledige kommen aangetroffen. Slechts een deel van de omgrachte zone werd blootgelegd, waardoor er nog onbekende bewoningssporen kunnen aangetroffen worden in de omgeving. Nabij de noordelijke buitenzijde van de enclosure was een spieker gelegen die te dateren is in de ijzertijd of Romeinse tijd. Verder werden grote, onregelmatige kleiwinningskuilen (tot 100m² groot) over het gehele terrein geregistreerd. Nabij de meest zuidelijk gelegen kuilen werd een palenzwerm aangetroffen die mogelijk de randzone van een nabijgelegen erf vormde (De Clercq & Mortier 2001).

De vroeg-Romeinse sporen bestaan uit een erf (ferme indigène) met een dubbele, vierhoekige omgrachting. De oriëntatie van de omgrachting stemt overeen met de oriëntatie van de enclosure

uit de late-ijzertijd. In deze grachten werd een grote hoeveelheid ceramiek uit de Augusteïsch-Tiberische periode teruggevonden. Binnen de omgrachting waren enkele gebouwstructuren aanwezig waaronder een 4 en 9-palige postenspieker, enkele stalletjes met diepe kuilen en een (mogelijk) hoofdgebouw met een dubbele rij zware palen. Daarnaast werden ook een waterput (1ste-2de eeuw; hout, pen en gat-systeem), klei- en leemwinningskuilen en een mogelijk wegtracé (aan de hand van twee parallelle grachten) gelokaliseerd. Ten westen (200m) van deze vroeg-Romeinse sporen bevond zich een brede gracht met een (stal)gebouw (9x13) alsook een tweede, smallere gracht en een vrij diepe trechtersvormige kuil die mogelijk als waterput fungeerde (De Clercq & Mortier 2001).

Tot slot werden ook sporen aangetroffen uit de volle middeleeuwen. Gelijkaardig aan de eerdere fasen werden opnieuw (grote tot zeer grote) kleiwinningskuilen aangetroffen nabij enkele gebouwen. De gebouwen bestonden uit twee grote 3-schepige houtconstructies met een drinkpoel voor vee, een waterkuil en een waterput. Eén gebouw werd gedateerd in het einde van de 10de of het begin van de 11de eeuw. De C14-datering geeft een jongere datering. De hoeve verdween in de 13de eeuw. Dit werd zo gesteld omdat een 13de-eeuwse gracht het gebouw doorkruist. Zo werd een netwerk van grachten en grappels aangetroffen, waaronder een perceelgracht en een gracht die doorsneden wordt door een kuil in de beekdepressie. Opvallend was ook een enclosure-achtig grachtencomplex van de boerderij naar een soort poel (De Clercq & Mortier 2001).

Figuur 10 toont de opgravingsplannen van dit onderzoek met aanduiding van het studiegebied en de thans bedreigde zone.

○ ID 202559 - 202564

Deze CAI-meldingen maken deel uit van de opgraving die in 1999-2001 werd uitgevoerd (zie ID 976268).

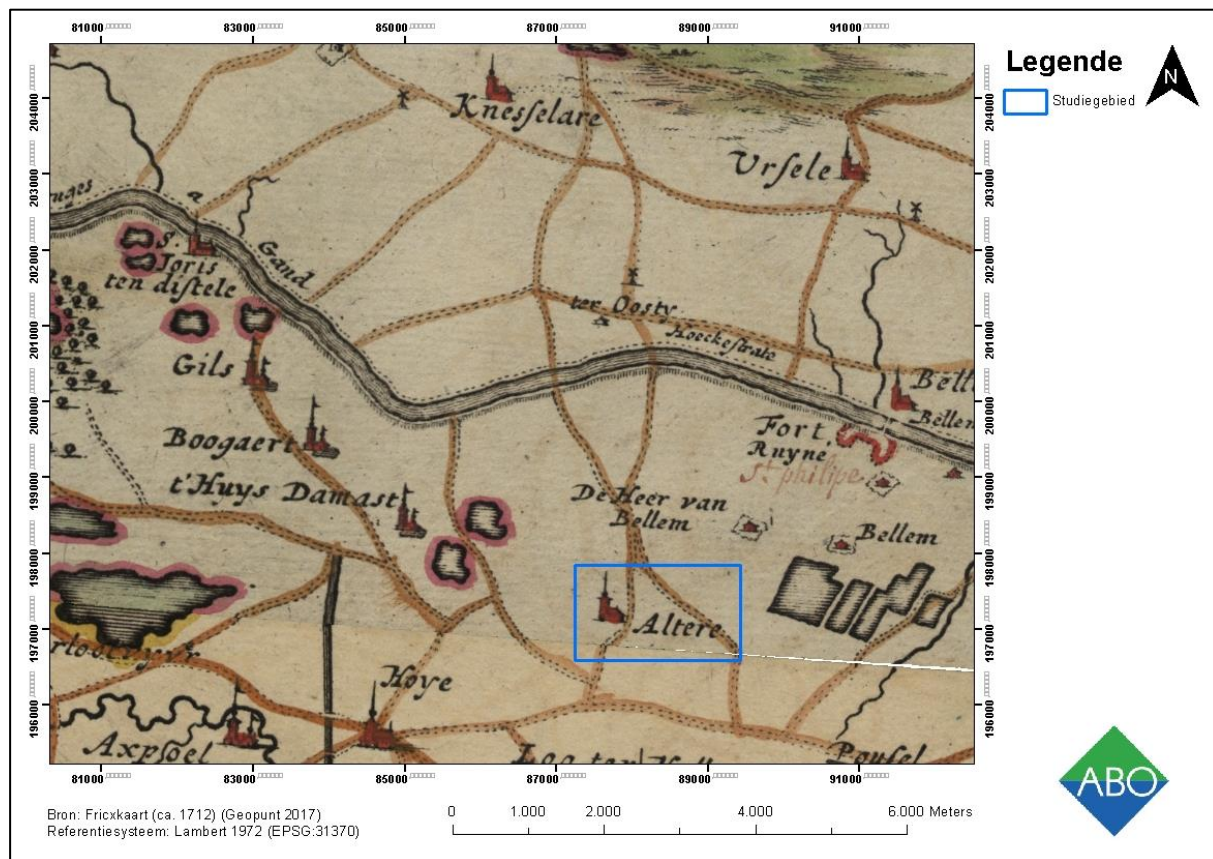

Figuur 24: Het studiegebied met de bedreigde zone aangeduid op het opgravingsplan (De Clercq en Mortier 2003)

4.5 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.5.1 FRICKXKAART (1744)

Op deze kaart zien we het dorp Aalter reeds duidelijk aangeduid als 'Altere'. De kaart is niet gedetailleerd genoeg om meer specifieke informatie over het studiegebied af te leiden.

Figuur 25: Frickxkaart (1712) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

4.5.2 FERRARISKAART (CA. 1771- 1778)

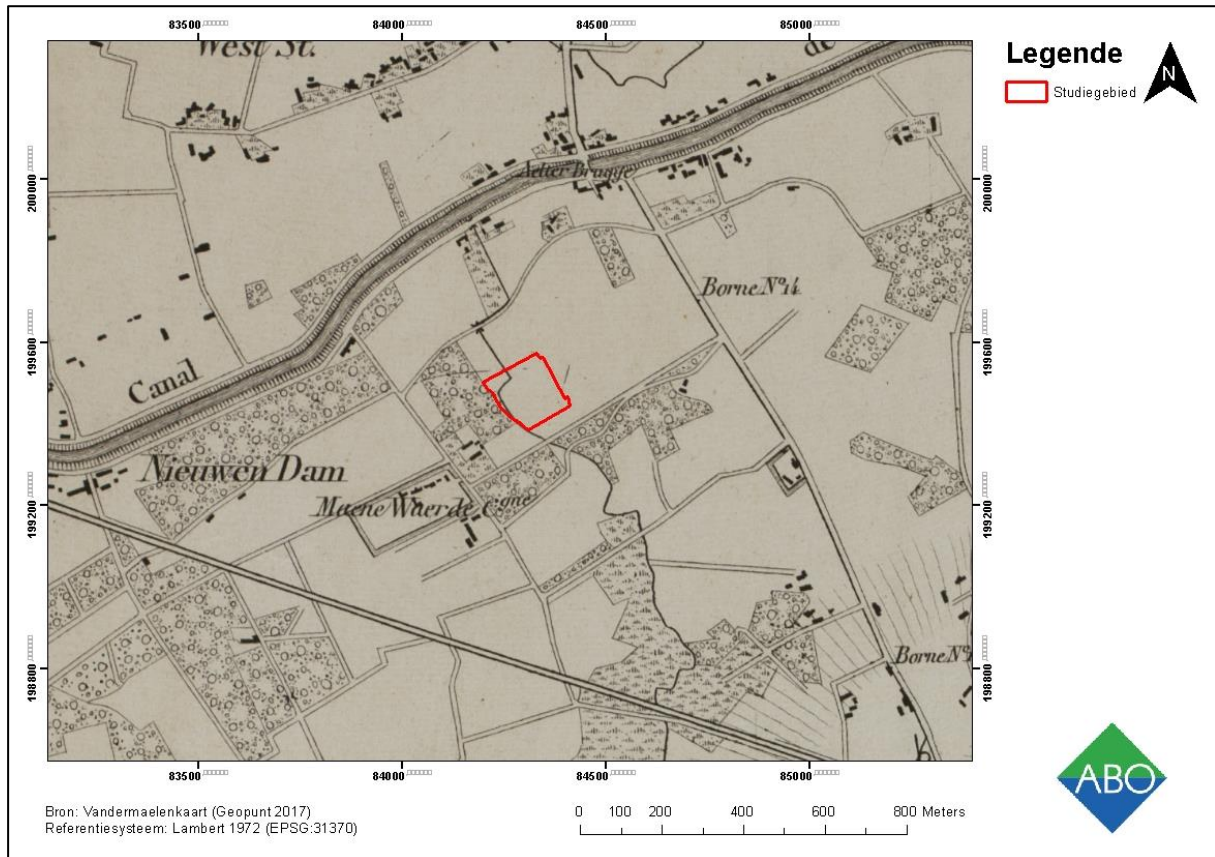
Op de Ferrariskaart zien we dat het studiegebied zich bevindt op akkerland. We zien op deze kaart duidelijk dat er een beek, omzoomd door bomen, door het gebied loopt. Het betreft hier de huidige Brielbeek. In de ruimere omgeving zien we ten noorden van het studiegebied het kanaal Gent-Brugge liggen dat reeds werd aangelegd in de 14de eeuw.

Figuur 26: Ferrariskaart met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

4.5.3 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

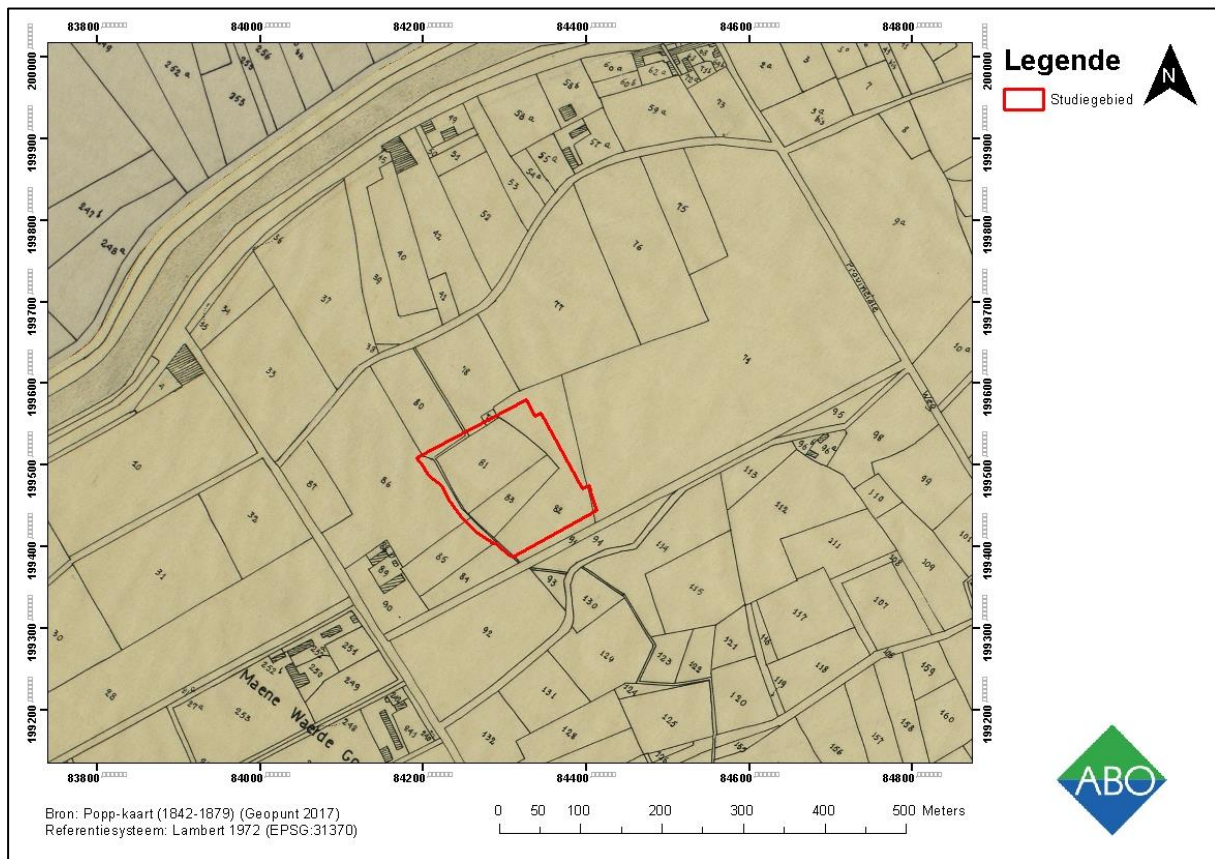
Op deze kaart zien we eveneens duidelijk de loop van de huidige Brielbeek. Net ten westen van het studiegebied zien we een boomgaard. Ten zuidwesten zien we dichtbij het studiegebied het goed 'Maene Waerde' liggen. Het gaat hier vermoedelijk om het Hof Nobelstede onder een andere naam. Het betreft een site met walgracht uit de 17de eeuw die ook terug te vinden is in de CAI.

Figuur 27: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

4.5.4 POPPKAART (1842-1879)

Op de Poppkaart zien we eveneens duidelijk de inplanting van de huidige Brielbeek. Het gebied maakt op deze kaart deel uit van 3 percelen, n° 81, 83 en 82. We zien dat de huidige N44 ten oosten van het studiegebied hier aangeduid is als de 'provinciale weg'. Net ten zuiden van het studiegebied merken we perceel n° 91 op, dit zeer smalle perceel is niet aangeduid als een weg maar diende vermoedelijk wel dat doel. Dit perceel is op de huidige kaart nog steeds aangeduid en is beplant met bomen.

Figuur 28: Atlas der Buurtwegen (1840) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

4.6 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

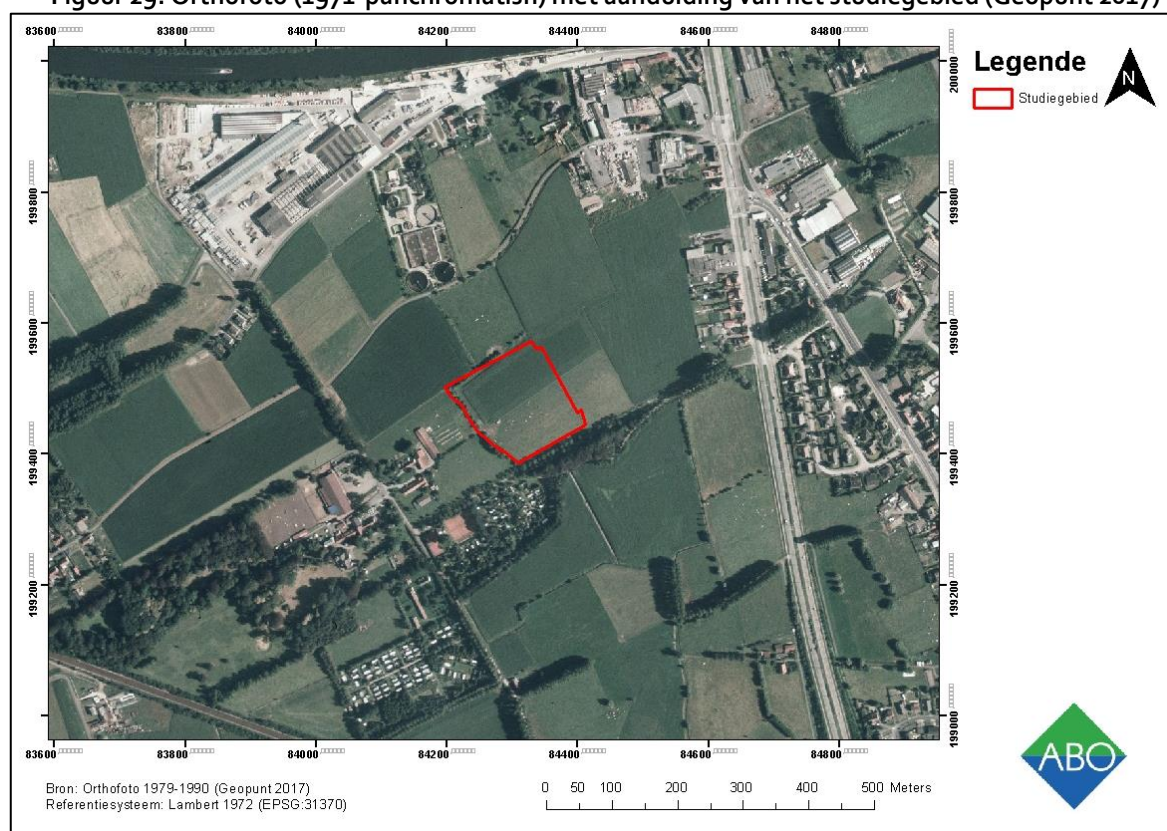
Het studiegebied is vrij lang akkergebied gebleven. In feite tot de late jaren '90 waarna besloten werd de omgeving te herbestemmen als industrieterrein. De naam die aan dit nieuwe industrieterrein werd gegeven is 'Langevoorde'. Op de luchtfoto's uit 1971 en 1979-1990 zien we duidelijk het rurale karakter van het gebied.

Vanaf 1999 werd het studiegebied verstoord door de aanleg van een nieuw industriegebouw. Vanaf 1999 vond er daarom een noodopgraving op het terrein plaats. Deze opgraving valt duidelijk te zien op de luchtfoto uit de periode 2000-2003 (figuur).

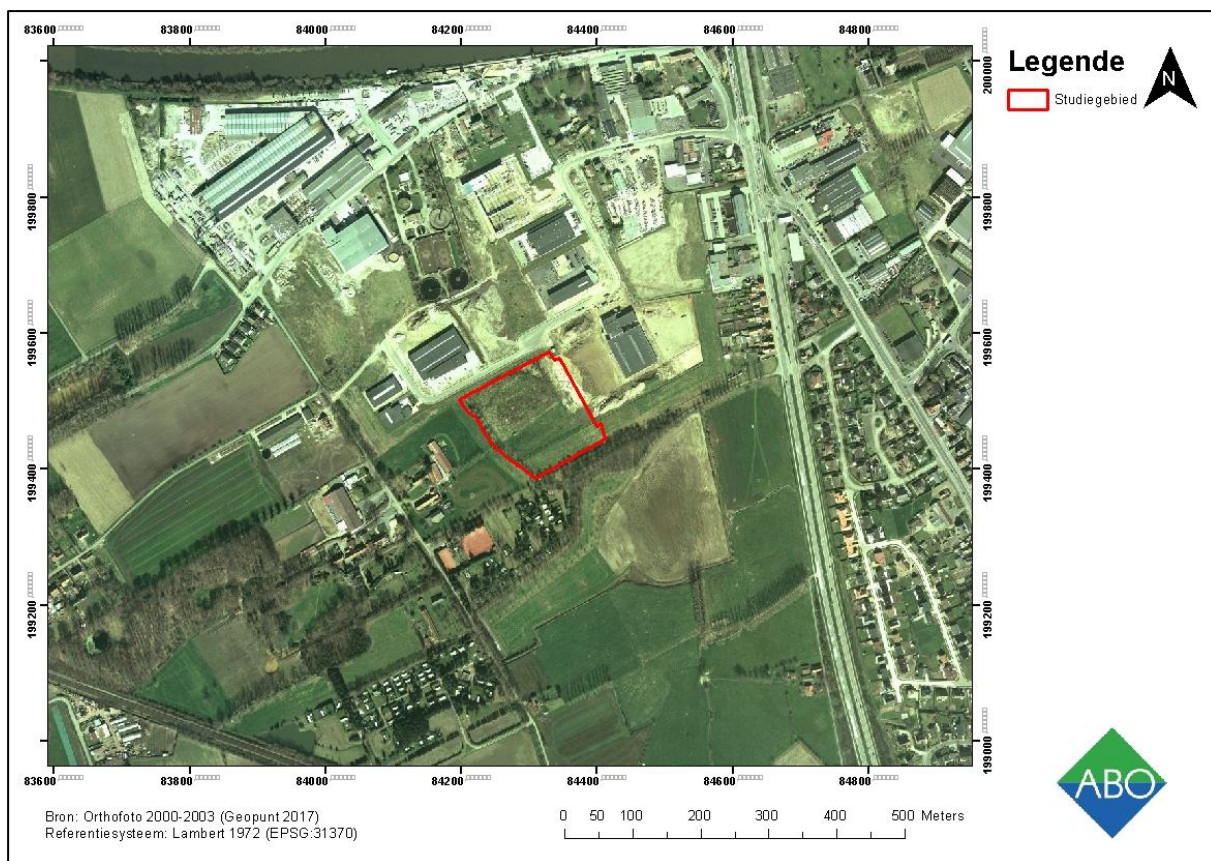
Na de opgraving werd het huidige gebouw van Vleeswaren De Keyser op het terrein gebouwd. In de toekomst zal dit gebouw worden uitgebreid aan de achterkant en beide zijkanten met ook nieuwe laad- en loskaaien en een nieuwe parking.

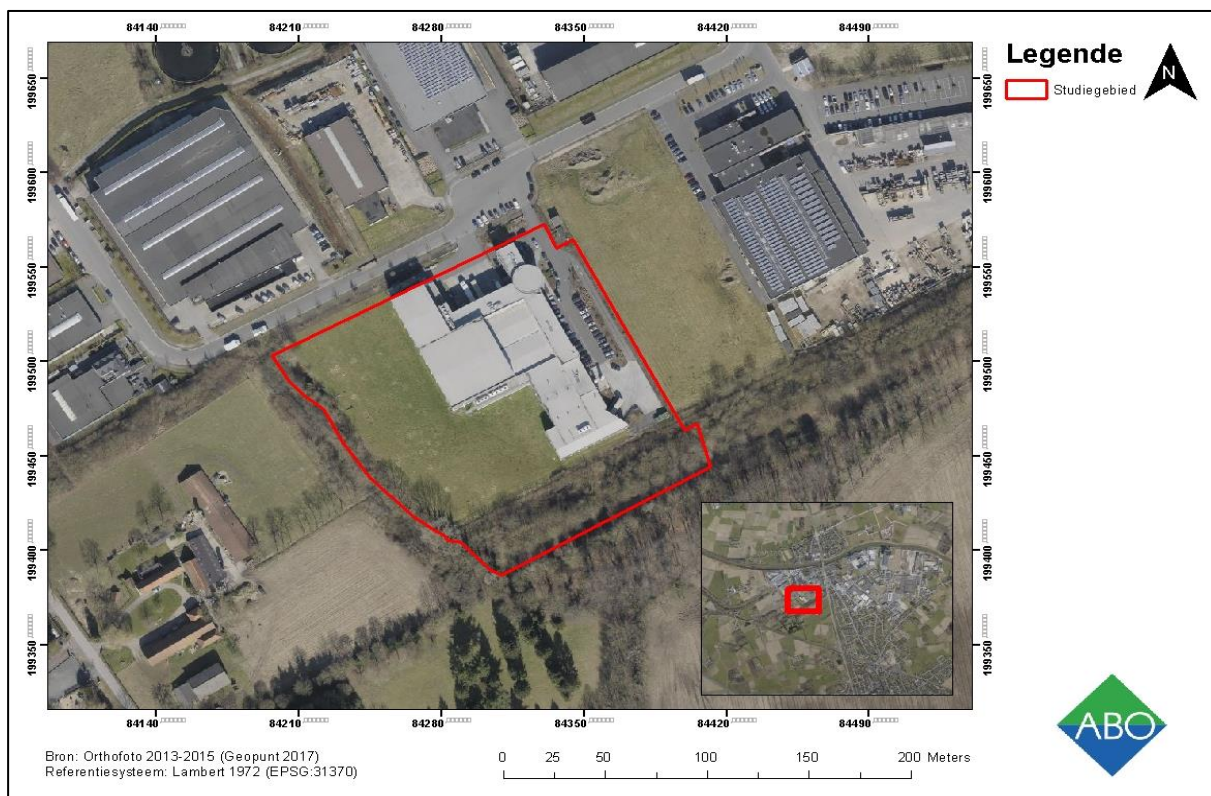
Figuur 29: Orthofoto (1971-panchromatisch) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

Figuur 30: Orthofoto (1979-1990) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017)

Figuur 31: Orthofoto uit 2000-2003 (middenschale winteropnamen) met aanduiding van het studiegebied (Geopunt 2017).

Figuur 32: Orthofotomozaïek (grootschalige winteropnamen, kleur 2013-2015) met aanduiding studiegebied (Geopunt 2017)

5 BESLUIT

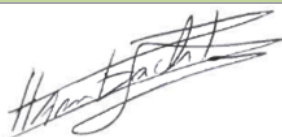
5.1 SAMENVATTING EN INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Dit onderzoek kwam tot stand naar aanleiding van de uitbreiding van een gebouw + parking en laad- en loskaaien van Vleeswaren De Keyser aan de Groendreef 41 te Aalter. Het studiegebied bevindt zich niet in een archeologische zone. De bijkomende oppervlakte overschrijdt de 3000m² waardoor een archeologienota moet worden opgesteld.

Ten eerste werd op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede werd nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande bouwwerken. Ten derde werd nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

- 1) Uit het historische, archeologische, en landschappelijk onderzoek (hfd.3 en 4) blijkt dat de nabije omgeving een hoog archeologische potentieel heeft. In 1999-2001 werd een opgraving uitgevoerd op de aangrenzende percelen waarbij talrijke sporen en vondsten uit de ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen werden aangetroffen. De afbakening van deze site kon nog niet vastgesteld worden. Bijgevolg is er een hoge kans dat er zich sporen van deze site binnen het studiegebied bevinden.
- 2) De bewaringstoestand van de archeologische resten is goed. Het bodemarchief is onbebouwd ter hoogte van de geplande werken en de erosiegraad is verwaarloosbaar. De bewaringstoestand van de aangetroffen grondsporen van de nabijgelegen opgraving was eveneens gunstig. De geplande werken voorzien in de aanleg van verhardingen tot -0.50m-mv alsook een uitbreiding van de gebouwen. Dit laatste zal het bodemarchief verstoren tot op een maximale diepte van -5m-mv. Bijgevolg zijn mogelijke archeologische resten bedreigd.
- 3) Het potentieel tot kennisvermeerdering is hoog. Het archeologisch potentieel van de directe omgeving is hoog op basis van de resultaten van de opgraving die in 1999-2001 plaatsvond. Tijdens dit onderzoek werd erop gewezen dat de afbakening van de site nog niet werd aangetroffen en dat er zich mogelijk nog structuren in de directe omgeving kunnen bevinden. Bijgevolg is er een hoog potentieel tot kennisvermeerdering van het studiegebied. Dit zou immers een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek van 1999-2001.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	Director		22 december 2017
Toon Moeskops	Business Unit Manager		22 december 2017
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		22 december 2017

7 BIBLIOGRAFIE

CadGIS 2016: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 23 juni 2017).

Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2017

DOV Vlaanderen Bodemverkenner 2017: Topografische kaarten [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 23 juni 2017)

Geopunt Vlaanderen 2017: Basiskaarten (Luchtfoto 2015, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 23 juni 2017).

Geopunt Vlaanderen 2017: Historische kaarten (Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 23 juni 2017).

Geopunt Vlaanderen 2017: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, WRB Soil Units, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 23 juni 2017).

Inventaris bouwkundige Erfgoed: IBE 2017

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online], www.ngi.be (geraadpleegd op 23 juni 2017).

Van Ranst E & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.